

HIERONYMUS.

EΥΣΕΒΙΟΣ.

EUSEBIUS.

mis spatium desertum atque saxosum. Hinc & illæ viæ ab Jerusalem in Jericho viatoribus periculosa, & sæpe latronibus infestæ; de quibus & intelligendum illud Christi, Lucæ x. v. 30. *Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones.*

CAMPESTRIA MEDABA. Vide proximè CAMPESTRIA MOAB, & infra in voce MEDABA.

CAMPESTRIA MOAB, planities & solitudo trans Jordanem, in ea regione quam olim Amorhæus Moabitis eripuerat, in qua fuit ultima Israëlitarum mansio; ex hac enim Jordanem transmiserunt. Eadem *Campestris Medaba*, & planities quæ ducit *Medaba* dicitur, Josue XIII. v. 9, & 16. Vide infra in MEDABA.

CAMPESTRIA PHARAN, est pars deserti Pharan, seu inculta ibi planities, quæ neque in valles deprimitur, neque in colles attollitur.

CAMPUS MAGNUS, alio nomine *campus Mageddo* vel *Esdrelon* dictus, item *planities Galilææ*, vasta est planities in inferiore Galilæa, incipiens juxta Mageddo & torrentem Cifon, indeque magnam partem Galilææ inferioris & tribus Zabulon permeans, longitudine ad decem patens milliaria, latitudine ad mare Galilææ & Jordanem extensa. Vide quæ dicemus 4 Reg. XXVIII. v. 19.

CAMPUS MAGNUS, alio nomine in Scriptura etiam dictus *Campus Esdrelon*, vel *Campus Mageddo*, ab aliis etiam *planities Galilææ* nuncupata, vasta est in Galilæa planities ad occidentem stagni Genesareth longè latèque extensa, versus Occidentem quidem usque ad Mageddo & torrentem Cifon, versus Orientem verò usque ad Esdrelon, quæ urbs vicina est Bethuliæ, & stagnum Genesareth. Adrichomius illi decem milliaria longitudinis attribuit.

¹ CAMSAIM, in tribu Ephraim.

² CANA, usque ad Sidonem majorem: est quippe, & altera minor, ad cujus distinctionem major hæc dicitur, fuit autem Cana in tribu Aser, ubi Dominus noster atque Salvator aquam convertit in vinum, unde & Nathanaël verus Israëlita Salvatoris testimonio comprobatur: & est hodie oppidulum in Galilæa gentium.

³ CANA, in tribu Ephraim.

⁴ CANATH, vicus Arabiæ, qui nunc Carnatha dicitur: quam cum cepisset Nabab appellavit Nabotholiam. Fuit autem in tribu Manasse, regione Trachonitidis juxta Bosran.

⁵ CANE, in tribu Manasse.

CAPHARA, urbs in tribu Benjamin, Jos. XVII. v. 26. quæ & alibi *Cephira* appellatur, vel *Caphira*. Hæc vox *villam* significat.

⁶ Κανὰν, ἕως Σιδῶνος ἡ τῆς μεγάλης, κλήρης Ἀσέρ. ἐν ταύτῃ ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον φύσιν μετέβαλεν. ἐντεῦθεν δὲ ἦν καὶ Ναθαναήλ.

CANAN, usque ad Sidonem majorem, tribus Aser. In hac Dominus noster & Deus Jesus Christus aquam in vini naturam mutavit. Hinc fuit Nathanaël.

Κανὰ, φυλῆς Ἐφραΐμ.

CANA, tribus Ephraim.

Κανὰθ, κώμη τῆς Ἀραβίας εἰς ἔτι Καναθὰ λεγομένη, ἣν ἀνόμεσε ὁ Ναβῶθ, καὶ γέγονε φυλῆς Μανασσῆ. καί-ται δὲ καὶ εἰς ἔτι καὶ νῦν ἐν Τραχωνίτιδι πλησίον Βοστράν.

CANATH, vicus Arabiæ, qui etiam modò dicitur Canatha, quem de suo nomine vocavit Naboth, & fuit tribus Manasse. Situs est etiam hodie in Trachonitide juxta Bosras.

Κανέ, φυλῆς Μανασσῆ.

CANE, tribus Manasse.

NOTÆ.

1. Et in hac voce mendi est suspicio, *Καθσαιμ* legimus apud Septuaginta in correctioribus libris, in nostra versione *Cibsaïm*, Jos. 21. v. 22. quæ cum Hebraica scriptione concordant. Fuit autem Levitica civitas in tribu Ephraim, quæ alio nomine 1 Paral. 6. v. 68. *Jecmaam* appellatur. Significat hæc vox *geminam congregationem*: est enim dualis numeri ea vox. BONFRERIUS.

2. Multa hic obscura sunt, quæ de *Cana* dicuntur, & involuta, quodd multa videantur tribui *Cana majori*, quæ tribuenda sunt *minoribus*: nam *Cana minor* est illa, in qua Christus aquam mutavit in vinum, de eadem erat Nathanaël; eadem erat Galilææ oppidum. Hæc igitur omnia quæ posterius habentur, conveniunt *Cane minori*, non *majori*. Credo autem totam hanc intricacionem & obscuritatem nasci, quod aliqua hic loco suo sint mota; ita quippe legendum arbitror: *Cana usque ad Sidonem majorem*. Fuit autem *Cana* in tribu Aser. Est quoque & altera minor, ad cujus distinctionem, major hæc dicitur, ubi Dominus noster atque Salvator, &c. Itaque *Cana major* in tribu Aser fuit, *Cana minor* in tribu Zabulon & Galilæa inferiore. Prima illa verba; *usque ad Sidonem majorem*; sumpta sunt è Jos. 19. v. 28. quæ hic ad rem non multum faciunt, satiusque fuisset ad perspicuitatem abesse. significat hæc vox *possessionem*, vel *calamum*. IDEM.

3. Quod in Hebræo est נחל נחל *nachal Cana*, Jos. 16. v. 8. Hieronymus appellativè *vallem arundineti* dixit, Septuaginta Interpretes in emendationibus Codicibus *torrentem Cana* dicunt (nam נחל *nachal*, *vallis* vel *torrens* verti potest.) Codex Romanus truncata priore voce *Chelcana* dixit, Jos. 17. v. 9. ubi ejusdem vallis arundineti fit mentio, ferè magis corrupta est versio Septuaginta Interpretum, habent tamen Aldinus & Basileensis Codex *torrentem Cane*, quomodo etiam legit auctor hujus libri locorum Hebraicorum paulo post in *Cane*. Fuit autem *torrens Cana*, vel *vallis arundineti* (*cana* enim arundinem vel ca-

lamum sonat) in confinio duarum tribuum Ephraim & Manasse. IDEM.

4. De hac habes Num. 32. v. ult. ubi urbis nomen est *Cbanath*, viri verò qui eam cepit est Nobe, à quo & Nobe eadem civitas appellata dicitur suo nomine urbi imposito. Fuit autem in dimidia tribu Manasse Trans-Jordanina. An dici debeat *urbs Trachonitidis regionis* petendum est ex iis quæ de Trachonitide & Ituræa dicimus in voce Ituræa. Pro *Naban* hic crediderim legendum *Nabab*. Eadem est hujus vocis cum præcedenti *Cana* significatio. IDEM.

5. *Torrentem Cane* dicunt Septuaginta Interpretes, Jos. 17. v. 9. quem locum *vallem arundineti* dixit Hieronymus. Vide quæ paulo ante de *Cana* in tribu Ephraim dicta sunt. Itaque idem locus est, quem hic in tribu Manasse, ibi in tribu Ephraim ponit, quia in utriusque tribus erat confinio: neque verò Script. alterutri tribui torrentem præ altera adscribit. IDEM.

6. Κανὰν ἕως, ita voces dividendæ, ut ex Hieronymo liquet, et si in manuscripto sit, Κανανίως. IDEM.

7. Τῆς μεγάλης] Non intelligo cur Hieronymus eumque sequutus Bonfrerius verterint *μεγάλην*, majorem, quæ vox statuit aliam esse Sidonem minorem. Sidon in Scriptura dicitur magna נַחַב רַבב, quia erat Phœnicicarum urbium maxima. Vide Sam. Bochartum Phalegi Lib. IV. c. 35. Suspicerer legendum, apud Hieronymum: CANA, usque ad Sidonem magnam. Major, nempe, est; est & altera minor &c. Supererit tamen error Eusebii & Hieronymi, affirmantium Christum mutasse aquam in vinum in majore Cana, cum hoc contigerit in minore. CLERICUS.

8. Ναβῶθ] Nomen ignotius Ναβῶθ, sollempni librariorum inscitia, mutatum in notius Ναβῶθ; nam hic vir Num. XXXII. 42. vocatur Hebraicè נַבִּי נֹבַח, deque suo nomine sic urbem vocavit. IDEM.